Region Stockholm

FÖRSLAG TILL BESLUT
2021-12-14 TN 2021-0142

Trafiknämnden
Ärende 13

Vänsterpartiet

Beslut om affärsinriktning samt att inleda upphandling av trafikavtal E43

Beslutet om affärsinriktning samt inleda upphandling av trafikavtal E43 avseende trafikering av Nockebybanan, Tvärbanan, Saltsjöbanan, Lidingöbanan och Spårväg City motiveras med att befintligt trafikavtal för Nockeby-, Tvär- och Saltsjöbanan upphör samt att det finns en möjlighet att inkludera de andra två systemen för att skapa en större spårtrafikaffär. Vi i Vänsterpartiet vill att Region Stockholm utnyttjar denna gyllene möjlighet att ta tillbaka driften av spårtrafiken på ovan nämnda banor i egen regi, som infinner sig när nuvarande avtal går ut. För resenärernas och personalens skull förespråkar vi att trafiken tas över i egen regi så att skattepengarna oavkortat går till kollektivtrafiken istället för att en inte oansenlig del går till företagsvinster.

Vi ser idag att varje upphandling leder till sämre arbetsvillkor och arbetsmiljö för de anställda. Erfarenheter från tidigare upphandlingar är trafikutövarna finner kryphål i avtalen för att generera så stora vinster som möjlig. Personalens arbetsvillkor har för varje upphandling försämrats då tidigare lokala avtal upphör och under avtalsperioderna har villkoren ytterligare försämrats. Det har också skurits ner på personal och tillsammans med de försämrade arbetsvillkoren innebär det att bolagen tummar på säkerheten. Att täppa till dessa kryphål är viktigt men svårt för att inte säga omöjligt, och att sedan följa upp avtalen kräver ordentliga resurser. Om upphandlingarna fortsätter bör ett incitament föras in med rejäla bonusar/viten kopplade till hur nöjd personalen är. Idag har vi nöjd kund index, NKI, det är hög tid för nöjd personal index, NPI. För resenärernas trygghet måste det ställas krav på att de linjer som idag trafikeras med personal ombord ska fortsätta att göra det, samt att omborpersonal återinförs på de linjer som tidigare hade det.

När det gäller tidsplanen för denna upphandling anser vi det vara ett stort problem med att den framför allt riskerar sammanfalla med upphandlingen av tunnelbanan (E40), men även E42 och Tåg i Bergslagen. Risken är stor att det bidrar till att potentiella anbudsgivare inte mäktar med fler upphandlingsprocesser parallellt utan tvingas välja bort, vilket innebär försämrad konkurrens på en redan begränsad marknad. Senaste två bussupphandlingar var det bara två anbudsgivare vilket är på tok för få, och fick oss i Vänsterpartiet att inte delta i tilldelningsbesluten. Risken lyfts

fram i underlaget, men de föreslagna åtgärderna minskar inte på allvar risken. Arbetsbördan för förvaltningen måste också påverkas negativt av parallella upphandlingar. För att undvika parallella upphandlingar förespråkar vi därför att upphandlingen E43, och E42, förskjuts i tiden så att de inte ligger parallellt med E40, och att innevarande avtals möjlighet till förlängning nyttjas vid behov.

Vänsterpartiet har länge förespråkat ett återtagande av kollektivtrafik och för kollektivtrafiken fundamentala funktioner i egen regi. Den rådande Coronapandemin och den kris som den orsakat har med all tydlighet visat på många av de problem som finns med att driva kollektivtrafiksystemet uppsplittrat på många olika vinstdrivna entreprenörer. Kollektivtrafiken är en samhällsviktig funktion. Samhällsviktiga funktioner ska inte åläggas privata aktörer att driva och ha ansvar för. Egen regi ger den rådighet och kontroll som krävs för smidig hantering av kriser och andra oförutsedda händelser, men också den kunskap och överblick för att upprätthålla och utveckla kollektivtrafiksystemet.

Vi ser därför att Trafikförvaltningen behöver struktureras om till att inte bara vara en beställarorganisation utan även en utförarorganisation. Hur denna successiva omstrukturering ska gå till bör snarast utredas för att kunna bedriva trafiken i tunnelbanan i egen regi.

Med hänvisning till ovanstående föreslås trafiknämnden besluta

att uppdra åt förvaltningschefen att avbryta upphandlingen av trafikavtal E43

att uppdra åt förvaltningschefen att förbereda organisationen för att ta över trafikeringen av lokalbanorna i egen regi när avtalet (E20 block 1) upphör i augusti 2024

Om ovanstående förslag till beslut att avbryta upphandlingen skulle falla i nämnden föreslås trafiknämnden som tilläggsbeslut besluta

att förvaltningschefen säkerställer att upphandling av trafikavtal E43 inte kolliderar i tid med upphandlingen av E40, och, om det krävs, att E43 förskjuts i tiden med vid behov justering av de befintliga trafikavtalen

Vänsterpartiet

att förvaltningschefen säkerställer att krav på verksamhetsövergång med bibehållna kollektivavtal och lokala avtal för personalen ställs i upphandlingen

att krav på att personal som i dag finns ombord på tågen ska vara kvar samt återinförande av personal ombord där den tidigare har plockats bort

att förvaltningschefen säkerställer att incitament kopplat till nöjd personal index, NPI, förs in i upphandlingen

att förvaltningschefen säkerställer att krav på meddelarfrihet för personalen och efterforskningsförbud ställs i upphandlingen

att förvaltningschefen säkerställer krav i upphandlingen på att anbudsvinnaren är en avtalspart med helhetsansvar och att underentreprenörer inte är tillåtna i den upphandlade kontinuerliga verksamheten